

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.5.1.2024

**Pan
Nadbrygadier Janusz Drozda
Lubuski Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej**

Komenda Wojewódzka
Państwowej Straży Pożarnej
w Gorzowie Wlkp.
ul. Kardynała St. Wyszyńskiego 64
66-400 Gorzów Wlkp.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/030 – Przygotowanie do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp., ul. Kardynała St. Wyszyńskiego 64, 66-400 Gorzów Wlkp. (dalej: <i>KW PSP</i> lub <i>Komenda</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	nadbryg. Janusz Drozda, Lubuski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wlkp., od 5 marca 2024 r. do nadal ¹ (dalej: <i>LKW PSP</i> lub <i>Komendant</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych (dalej: <i>SGR</i> lub <i>grupy</i>) w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych. 2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje strażaków ratowników SGR. 3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników. 4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej. 5. Sprawowanie przez Komendanta nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych 29 sierpnia 2024 r. Kontrolą objęto również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Tronowicz, główna specjalistka kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/41/2024 z 17 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ W pozostałym okresie objętym kontrolą funkcję Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego pełnił: od 28 października 2017 r. do 12 stycznia 2024 r. nadbryg. Patryk Maruszak; od 13 stycznia 2024 r. do 13 lutego 2024 r. st. bryg. Janusz Drozda (p.o. Komendanta); od 14 lutego 2024 r. do 4 marca 2024 r. bryg. Rafał Naks (p.o. Komendanta).

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Komendanta w zakresie przygotowania do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

LKW PSP prawidłowo zorganizował na terenie województwa lubuskiego SGR. Zostały one utworzone w liczbie oraz poziomie gotowości zgodnej z rozkazem nr 4 Komendanta Głównego PSP z dnia 9 lutego 2022 r. Sporządzone analizy: zagrożeń, zabezpieczenia operacyjnego oraz plan ratowniczy województwa lubuskiego uwzględniały działalność SGR, w tym obszary pozostające pod ich ochroną (plan ratowniczy i analiza zabezpieczenia operacyjnego). LKW PSP wyznaczył wojewódzkich koordynatorów w poszczególnych dziedzinach ratownictwa specjalistycznego, którzy posiadali kwalifikacje umożliwiające realizację zadań związanych z koordynacją przydzielonego rodzaju ratownictwa.

Mimo, że stan kadrowy, wyszkolenie oraz wyposażenie niektórych grup nie spełniało określonych w regulacjach wewnętrznych wymagań, to braki te nie uniemożliwiały prowadzenia prawidłowych działań ratowniczych.

Doskonalenie umiejętności ratowników następowało m.in. w ramach zorganizowanych przez LKW PSP ćwiczeń ratowniczych oraz szkoleń, a także poprzez kierowanie ratowników poszczególnych grup na szkolenia specjalistyczne.

W Komendzie na bieżąco monitorowano gotowość operacyjną SGR i reagowano w przypadku stwierdzenia systemowych powodów jej obniżenia.

NIK pozytywnie ocenia sprawowanie nadzoru nad grupami. Planowano i przeprowadzano inspekcje tych podmiotów, a ich zakres był zgodny z wyznaczonymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi Państwowej Straży Pożarnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania SGR na terenie powiatu

Opis stanu faktycznego

1. Na obszarze województwa lubuskiego, zgodnie z rozkazem nr: 4 Komendanta Głównego PSP oraz 4/2023 LKW PSP⁴ (dalej: *rozkaz*) w okresie objętym kontrolą funkcjonowało osiem SGR:

- specjalistyczna grupa ratownictwa wodno-nurkowego „Centrum”⁵, o poziome gotowości operacyjnej: AB⁶ - dalej: SGRWN „Centrum”;

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Rozkaz nr 4/2023 z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie organizacji Wojewódzkiego Batalionu Centralnego Odwołu Operacyjnego Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

⁵ W jej skład wchodziły ratownicy z JRG z: Kostrzyna N/O, Świebodzina, Międzyrzecza.

⁶ Oznaczenia literowe gotowości operacyjnej wskazują poziom zdolności danej grupy do realizacji określonych dla danego poziomu zadań poprzez utrzymywanie w gotowości, na każdej zmianie, określonej dla danego poziomu liczby ratowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, utrzymywanie w gotowości technicznej określonej liczby i rodzajów pojazdów oraz pozostałego wyposażenia ratowniczego. Litery A, B, C, D oznaczają kolejne poziomy gotowości do realizacji zadań w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Dla niektórych z grup ratownictwa wysokościowego wyznaczono dodatkowo zadania polegające na stosowaniu technik linowych i sprzętu specjalistycznego z pokładu śmigłowca, na co wskazuje litera S. Poziom ABC-Chem oznacza ratowanie mienia i środowiska wodnego poprzez stosowanie technik i czynności z ratownictwa technicznego i chemicznego prowadzonych pod wodą, w wodach, których stopień skażenia uniemożliwia realizację zadań przez grupy gotowości A, AB, ABC. Dodatkowo grupy poszukiwawczo- ratownicze wchodzące w skład grupy poszukiwań międzynarodowych USAR Poland (USAR - ang. Urban Search And Rescue) oznaczają się literą U. Dla grup sonarowych wyznaczono tylko jeden „stały” poziom gotowości operacyjnej, oznaczony jako „1”.

- specjalistyczna grupa ratownictwa wodno-nurkowego „Południe”⁷, o poziomie gotowości operacyjnej: A – dalej: *SGRWN „Południe”*;
- specjalistyczna grupa ratownictwa chemiczno-ekologicznego Gorzów Wlkp.⁸, o poziomie gotowości operacyjnej: AB – dalej: *SGRChem-Eko GW*;
- specjalistyczna grupa ratownictwa chemiczno-ekologicznego Zielona Góra⁹, o poziomie gotowości operacyjnej: A. – dalej: *SGRChem-Eko ZG*;
- specjalistyczna grupa ratownictwa wysokościowego Zielona Góra¹⁰, o poziomie gotowości operacyjnej: ABS – dalej: *SGRW ZG*;
- specjalistyczna grupa ratownictwa wysokościowego Gorzów Wlkp.¹¹, o poziomie gotowości operacyjnej: A – dalej: *SGRW GW*;
- specjalistyczna grupa ratownictwa technicznego Świebodzin¹², o poziomie gotowości operacyjnej AB – dalej: *SGRT*;
- specjalistyczna grupa poszukiwawczo-ratownicza Krosno Odrzańskie¹³, o poziomie gotowości operacyjnej A – dalej: *SGPR*.

(akta kontroli str. 94-115, 263-303)

Pozostałe specjalności ratownictwa oraz ratownictwo o wyższym poziomie gotowości operacyjnej zapewniały SGR spoza województwa lubuskiego. I tak w zakresie ratownictwa:

- SGPR - poziom A: Stargard, Lubin; poziom B i C: Poznań i Wałbrzych 1;
- SGRChem-Eko - poziom A: Leszno; poziom B i C: Poznań 6; poziom D: Gryf, Poznań 6;
- SGRT - poziom C: Poznań 7 i Wrocław 4;
- SGRW-N - poziom ABC: Poznań-Kościan i Wrocław 1-Legnica 1; poziom ABC-Chem: Przemyśl;
- SGRW poziom B: SGRW „Pająk”; poziom S: Poznań 5, Wrocław 9, Świdnica.
- grupa sonarowa (SGS): Poznań i Wrocław.

(akta kontroli str. 94-115)

Zgodnie z rozkazem za:

- gotowość operacyjną i wyszkolenie oddziałów i pododdziałów batalionu odpowiadali właściwi terytorialnie Komendanci powiatowi/miejscy PSP województwa lubuskiego;
- dokumentację operacyjną oddziałów i pododdziałów centralnego odwodu operacyjnego (dalej: COO) dowódcy tych pododdziałów;
- dokumentację organizacyjną COO – Naczelnik Wydziału Operacyjnego Komendy Wojewódzkiej PSP.

(akta kontroli str. 263-266)

Sporządzone dla województwa lubuskiego analizy: zagrożeń i zabezpieczenia operacyjnego zawierały m.in.:

- ogólną charakterystykę województwa, w tym rodzaje występujących w nim zagrożeń i adekwatne do nich rozmieszczenie i rodzaje SGR – analiza zagrożeń;

⁷ W jej skład wchodzi ratownicy z JRG z: Zielonej Góry, Nowej Soli.

⁸ W jej skład wchodzi ratownicy z JRG z Gorzowa Wlkp.

⁹ W jej skład wchodzi ratownicy z JRG z Zielonej Góry.

¹⁰ W jej skład wchodzi ratownicy z JRG z Zielonej Góry.

¹¹ W jej skład wchodzi ratownicy z JRG z Gorzowa Wlkp.

¹² W jej skład wchodzi ratownicy z JRG ze Świebodzina.

¹³ W jej skład wchodzi ratownicy z JRG z Krosna Odrzańskiego.

- gotowość operacyjną, czas przyjazdu na miejsce zdarzenia SGR, rodzaje zagrożeń występujące na terenie województwa, organizacja COO, w tym poszczególnych SGR – analiza zabezpieczenia operacyjnego.

(akta kontroli str. 79-134, 147)

W Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego PSP na lata 2022-2024 (dalej: *Krajowy plan rozwoju sieci jednostek*) zaplanowano: podwyższenie gotowości operacyjnej SGRW-N „Południe” z poziomu A do AB - w terminie do 31 grudnia 2024 r. Według Komendanta ocena przygotowania kwalifikacyjnego członków SGRWN Południe oraz stan przygotowania sprzętowego grupy pozwala na stwierdzenie, że 31 grudnia 2024 r. SGRWN Południe osiągnie poziom gotowości AB.

(akta kontroli str. 417-434, 572)

Pismem z dnia 29 maja 2024 r.¹⁴ Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej (dalej: *KG PSP*) poinformowała Komendę o zaktualizowaniu map obszarów chronionych SGR ujętych w Krajowym planie rozwoju sieci jednostek, wnosząc o zaakceptowanie proponowanych zmian w tym zakresie. W przekazanych uwagach do projektu, Komenda kierując się skróconym czasem dojazdu, wniosła aby: SGRW ZG chroniła jak dotychczas tereny powiatów bolesławieckiego, lubińskiego i głogowskiego oraz aby powiat wschowski podlegał zabezpieczeniu w ramach poziomu A przez SGRChem-Eko Leszno.

(akta kontroli str. 435-452)

Działalność/organizacja SGR uregulowana została w zasadach organizacji działań sporządzonych odrębnie dla każdego rodzaju ratownictwa przez KG PSP (dalej: *zasady organizacji*)¹⁵. Ujęto w nich m.in. zakres zadań grupy, wymagania kwalifikacyjne ratowników, doskonalenie zawodowe, a także standardy gotowości operacyjnej, kwalifikacji i liczebności członków SGR oraz wyposażenia.

(akta kontroli str. 148-248)

Komenda nie wnioskowała do KG PSP o wprowadzenie odstępstw od *Zasad organizacji poszczególnych ratownictw w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*.

(akta kontroli str. 575)

2. W LKW PSP nie przeprowadzano odrębnych analiz stopnia zagrożenia na czas stanu wojny/stanu wojennego ani nie ustalano na takie sytuacje zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej: *ksrg*) na terenie działania Komendy. Według Komendanta: *podczas wprowadzenia wyższych stanów gotowości obronnej państwa i w czasie pokoju obowiązuje ta sama analiza stopnia zagrożenia na terenie działania komendy, jak w czasie pokoju*.

(akta kontroli str. 574)

Kwestie dotyczące podwyższania gotowości operacyjnej (bez uwzględnia innego sposobu organizacji jednostek PSP, w tym SGR, dla stanu wojennego/stanu wojny) regulowały Zasady podwyższania gotowości operacyjnej, zatwierdzone przez KG PSP, zgodnie z którymi podwyższona gotowość operacyjna może być wprowadzona w przypadku: 1) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy naturalnej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób,

¹⁴ Pismo z 29 maja 2024 r., nr BPO-II.0754.17.2024.1.

¹⁵ Zasady organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – grudzień 2020 r.; zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – październik 2021 r.; zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – wrzesień 2020 r. i kwiecień 2024 r.; zasady organizacji ratownictwa technicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – październik 2021 r.; zasady organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym – listopad 2016 r. i kwiecień 2023 r.

mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach; 2) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii technicznej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, w tym także podczas imprez masowych; 3) wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego, w tym także podczas imprez masowych.

(akta kontroli str. 16-20)

W Komendzie nie planowano wzmocnienia stanu osobowego PSP na czas wojny/stanu wojennego o emerytowanych funkcjonariuszy PSP.

(akta kontroli str. 575)

3. Plan Ratowniczy województwa lubuskiego obok m.in. wykazu zadań realizowanych przez specjalistyczne grupy ratownicze, zgodnie z § 7 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁶ (dalej: *rozporządzenie w sprawie kserg*) wymieniał osiem SGR województwa lubuskiego, w rodzaju i poziomie gotowości operacyjnej zgodnej z rozkazem oraz graficznie przedstawiał obszary chronione, zgodnie z § 7 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie kserg.

(akta kontroli str. 94-115)

Zasady dysponowania i alarmowania poszczególnych SGR zostały ujęte w planach organizacyjnych i utrzymania stałej gotowości operacyjnej danej grupy zatwierdzonych przez Komendanta.

(akta kontroli str. 229-248)

W okresie objętym kontrolą współpraca transgraniczna uregulowana została w:

- umowie z dnia 10 kwietnia 1997 r. między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych poważnych wypadków¹⁷ (dalej: *umowa*);
- porozumieniu z dnia 18 lipca 2002 r. między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Brandenburgii o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków¹⁸ (dalej: *porozumienie*).

(akta kontroli str. 21-57)

Zarówno umowa, jak i porozumienie nie odnosiły się wprost do udziału SGR w działaniach ratowniczych na terenie RFN, ich udział określono poprzez opis operacji/zdarzeń, w których przewidziano współpracę. I tak w:

- umowie, w art. 1 strony zobowiązały się, w miarę swych możliwości, do udzielania sobie wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych poważnych wypadków, które powodują poważne szkody lub zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub dóbr materialnych oraz środowiska naturalnego, a które nie mogą być całkowicie opanowane przy użyciu własnych środków. Zgodnie z art. 4 pomoc może być udzielana przez poszczególnych ekspertów lub grupy ratownicze, posiadające niezbędne wyposażenie, kierowanych do miejsc katastrof, klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków, a wyspecjalizowanych w szczególności w gaszeniu pożarów, ratownictwie technicznym, opanowaniu zagrożeń radiologicznych,

¹⁶ Dz. U. poz. 1737.

¹⁷ Dz. U. z 1999 r., Nr 22 poz. 201.

¹⁸ M.P. z 2003 r. Nr 15 poz. 207.

chemiczno-ekologicznych, pomocy medycznej, ratownictwie lub doraźnym usuwaniu awarii;

- w art. 1 porozumienia postanowiono, że ma ono zastosowanie na terenie RP i Brandenburgii wówczas gdy organy powołane do zwalczania katastrof i klęsk żywiołowych lub innych poważnych wypadków uznają za konieczne wsparcie własnych działań przez siły i środki drugiej umawiającej się strony.

Pomoc miała być udzielana przez grupy ratownicze dysponujące odpowiednimi siłami, wyposażeniem i środkami pomocy (art. 3 porozumienia).

(akta kontroli str. 21-57)

W celu usprawnienia realizacji ww. dokumentów w Komendzie sporządzono¹⁹ *Instrukcję Metodyczną udzielania pomocy przez jednostki straży pożarnej w polsko-niemieckim obszarze przygranicznym*. Zakres Instrukcji określał m.in. instytucje do kontaktu, sposób informowania o zagrożeniach, wnioskowanie o pomoc, dysponowanie sił i środków i ich przygotowanie do wyjazdu na terytorium innego państwa, czynności stron podczas udzielania pomocy, organizację łączności.

(akta kontroli str. 58-72)

W działaniach międzynarodowych przewidziano wykorzystanie Lubuskiego modułu pomp wysokiej wydajności HCP Gorzów²⁰, który zgodnie z rozkazem wchodził w skład Wojewódzkiego Batalionu COO.

(akta kontroli str. 263-264, 580-581)

W okresie objętym kontrolą SGR nie prowadziły działań ratowniczych na terenie państwa sąsiedniego oraz jednostki ratownicze państwa sąsiedniego nie prowadziły działań na terenie województwa lubuskiego.

(akta kontroli str. 581)

4. Dla każdego rodzaju SGR Komendant wyznaczył²¹ wojewódzkich koordynatorów. Wyznaczeni koordynatorzy posiadali wykształcenie pożarnicze oraz spełniali wymogi określone w zasadach organizacji²² dla każdego rodzaju ratownictwa. Każdy z koordynatorów ukończył szkolenia z zakresu rodzaju ratownictwa, które koordynował.

(akta kontroli str. 141-144, 570)

Zgodnie z rozkazem powołującym koordynatorów zakres przydzielonych im zadań odpowiadał zadaniom koordynatorów wymienionym w poszczególnych zasadach organizacji. W okresie objętym kontrolą koordynatorzy wojewódzcy opiniowali plany doskonalenia zawodowego SGR na rok 2023 i 2024 przed ich przedłożeniem LKW PSP, zapoznawali się ze sprawozdaniami z realizacji planów doskonalenia zawodowego SGR, przygotowywali oraz prowadzili ćwiczenia poligonowe, organizowali i prowadzili szkolenia z zakresu działań ratowniczych, brali udział w odprawach operacyjnych.

(akta kontroli str. 145, 570-571)

Współpraca koordynatorów wojewódzkich z właściwymi koordynatorami krajowymi dotyczyła m.in.: bieżącej pracy SGR (np. wykazu psów ratowniczych), dysponowania sprzętem i sposobu jego użytkowania (np. zasad konfiguracji sprzętowej nurka PSP),

¹⁹ W dniu 14 stycznia 2021 r. na posiedzeniu Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej zatwierdzono *Instrukcję Metodyczną udzielania pomocy przez jednostki straży pożarnej w polsko-niemieckim obszarze przygranicznym*. Pismem z dnia 27 stycznia 2021 r., Nr WO.0754.3.1.2021.MB Instrukcja została przesłana komendom miejskim/powiatowym do stosowania.

²⁰ Moduł pomp wysokiej wydajności HCP jest to zespół ratowniczy (moduł) przeznaczony jest do przepompowywania wody na dalekie odległości, wykorzystywany głównie do działań na obszarach dotkniętych powodzią lub jako wsparcie przy dostarczaniu wody w przypadku pożarów lasów.

²¹ Rozkaz nr: 41/2023 z dnia 21 grudnia 2023 r.; 17/2024 r., z dnia 29 maja 2024 r.

²² Wymogi takie zostały określone dla koordynatora ratownictwa wysokościowego oraz wodno-nurkowego.

opracowania zasad organizacji danej dziedziny ratownictwa (np. aktualizacja zasad organizacji SGPR), uczestnictwa i organizacji szkoleń.

(akta kontroli str. 571)

5. Do trudności i ograniczeń w realizacji zadań związanych z organizacją i funkcjonowaniem SGR, LKW PSP zaliczył: trudności w pozyskaniu do służby specjalistów z zakresu poszczególnych dziedzin ratowniczych np. chemików, płetwonurków oraz trudności w zastępowaniu osób odchodzących ze służby ze względu na stosunkowo długi proces kształcenia.

(akta kontroli str. 581)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje ratowników SGR

Opis stanu
faktycznego

1. Czynności kontrolne wykazały, że liczebność większości SGR odpowiadała wymogom ustalonym w tym zakresie w zasadach organizacji właściwych dla danej dziedziny ratownictwa. Liczebność faktyczna²³ dwóch grup: SGRChem-Eko GW i ZG była mniejsza o siedem osób od wymaganej minimalnej liczby członków grupy, w tym:

- SGRChem-Eko GW (AB) – liczebność wynosiła 65 osób, winna wynosić co najmniej 72 ratowników chemicznych;
- SGRChem-Eko ZG - liczebność wynosiła 41 osób, winna wynosić co najmniej 48 ratowników chemicznych.

(akta kontroli str. 387-401)

Zastępca Komendanta odnosząc się do stanu liczebności dwóch grup chemiczno-ekologicznych, wyjaśnił: Według zasad ratownictwa chemiczno-ekologicznego, gotowość operacyjną dla poziomu: A określa się jako zdolność do podjęcia działań polegających na realizacji zadań określonych przez co najmniej 8 ratowników chemicznych (...) przy zachowaniu niezwłocznego czasu alarmowania; (...) dla poziomu B jako zdolność do podjęcia działań polegających na realizacji zadań (...) przez co najmniej 4 ratowników chemicznych (...) przy zachowaniu niezwłocznego czasu alarmowania.

KM/KP PSP codziennie ma dążyć do zapewnienia deklarowanego poziomu gotowości grupy w celu natychmiastowego reagowania i udziału w działaniach ratowniczych. Dlatego też głównym celem Dowództwa JRG (zgodnie z zasadami jest to tożsame z Dowództwem SGRChem) jest zapewnienie codziennej, całodobowej gotowości 8 (przy poziomie A) lub 4 (przy poziomie B) ratowników chemicznych. Zasadnym jest więc, aby jednostki ratowniczo - gaśnicze, w których funkcjonuje SGRChem poziomu AB posiadała min. 12 ratowników chemików na zmianie służbowej. Obecnie w JRG 2 w Gorzowie Wlkp. obsadę stanowi 10 funkcjonariuszy na zmianie służbowej, dlatego grupa w przypadku potrzeby natychmiastowego wyjazdu poziomu A i B (łącznie) „posiłkuje” się dwoma chemikami z JRG 1 (jednostki oddalonej o ok. 4 km od JRG 2).

Obecne rozwiązanie jest najbardziej optymalne w celu zapewnienia pełnej gotowości SGRChem-Eko Gorzów Wlkp. na każdym z deklarowanych poziomów. Podobna sytuacja jest w SGRChem-Eko Zielona Góra gdzie minimalną liczbą strażaków-chemików w celu zapewnienia codziennej, zdolnej do natychmiastowej interwencji grupy na deklarowanym poziomie A jest 8. Stan etatowy na zmianie służbowej to 10

²³ Na koniec 30 czerwca 2024 r.

ratowników, a więc jednostka spełnia minimalne wymagania w zakresie deklarowanego poziomu.

Wymagane min. ilości ratowników na deklarowanych poziomach spełnione jest niemalże codziennie. Wyjątkiem może być jedynie gotowość A i B (łącznie), gdzie jeżeli w JRG 2 służbę pełnią stażyści (nieposiadający przeszkolenia specjalistycznego) konieczne jest posilkowanie się uprawnionymi strażakami z JRG 1. Spełnienie wymagań ilości ratowników określone w zasadach (...) na chwilę obecną, przy tej liczbie etatów w poszczególnych JRG są niemożliwe do spełnienia w ramach jednej JRG. W przypadku JRG 2 w Gorzowie Wlkp. jest to 72 strażaków. W miarę otrzymywanych dodatkowych etatów, ich liczba w tejże jednostce jest sukcesywnie zwiększana.

(akta kontroli str. 553-554, 559)

2.-3. W okresie objętym kontrolą ratowników kierowano na szkolenia specjalistyczne/zawodowe zgodnie z zapotrzebowaniem zgłoszonym przez dowódców grup. W okresie objętym kontrolą łącznie 110 ratowników z poszczególnych SGR uczestniczyło w 33 szkoleniach²⁴.

(akta kontroli str. 314-319)

Zastępca Komendanta odnosząc się do sposobu przeprowadzanej w Komendzie analizy stanu wyszkolenia strażaków będących w grupach, wyjaśnił, że bieżącą analizę stanu wyszkolenia strażaków SGR przeprowadzają dowódcy tych grup i (...) mając na uwadze potrzeby szkoleniowe związane np. z fluktuacją kadr zgłaszając zapotrzebowanie poprzez tabelę potrzeb udostępnioną on-line przez KG PSP.

Dodał również, że: LKW PSP nie prowadzi dokumentacji analitycznych w ww. zakresie. Dokumentację prowadzą dowódcy SGR a wszelkie uwagi, wnioski, potrzeby konsultowane są z koordynatorami danych specjalizacji i/lub omawiane podczas odpraw służbowych pionu operacyjnego i/lub szkoleniowego. Potrzeby szkoleniowe, w tym specjalistyczne, przekazywane są corocznie do Ośrodka Szkolenia (...) w celu opracowania Rocznego Planu Pracy Dydaktycznej. Dane te, po analizie, przekazywane są do KG PSP, która rozdziela potrzeby wg specjalizacji do wskazanych w tym zakresie ośrodków szkolenia. Ośrodki te, wg posiadanych możliwości organizacyjnych, przydzielają miejsca na szkolenia specjalistyczne komendom powiatowym/miejskim PSP posiadającym SGR.

Koordynatorzy oraz funkcjonariusze Komendy (...) mają dostęp on-line do tabelarycznych zestawień wyszkolenia grup, co pozwala na bieżący nadzór nad zmianami w gotowości SGR w tym zakresie. (...) W przypadku szkoleń zewnętrznych, w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych potrzeby są agregowane i realizowane wspólnie dla całego województwa poza strukturami PSP.

(akta kontroli str. 554-555, 559)

Analiza kwalifikacji ratowników wszystkich SGR (według stanu na 30 czerwca 2024 r.) wykazała, że ratownicy pięciu grup: SGRW-N „Południe” i „Centrum”, SGPR, SGRW GW i ZG posiadają wymagane w zasadach organizacji kwalifikacje do realizacji działań ratowniczych. Do pozostałych grup, tj.: SGRT, SGRChem-Eko GW i ZG należeli ratownicy, którzy nie posiadali wszystkich wymaganych kwalifikacji. Z czego do:

a) SGRT bez przeszkolenia w zakresie:

- przemieszczania gabarytów - żaden ratownik nie posiadał przeszkolenia w ww. zakresie (wymagana liczba przeszkolonych osób: dziewięć);

b) SGRChem-Eko GW i ZG bez przeszkolenia w zakresie:

²⁴ Szkolenia dotyczyły wszystkich specjalności powołanych w województwie lubuskim za wyjątkiem ratownictwa technicznego.

- przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – przeszkolonych było 23 ratowników na 27 wymaganych (GW),
- reagowania i ograniczania skutków zdarzeń radiacyjnych – przeszkolonych było: czterech ratowników na 27 wymaganych (GW); dwóch ratowników na dziewięciu wymaganych (ZG),
- transportu towarów niebezpiecznych – przeszkolonych było: 22 ratowników na 27 wymaganych (GW); 15 ratowników na 18 wymaganych (ZG),
- konstrukcji cystern drogowych i kolejowych oraz ich awaryjnego rozładunku – żaden ratownik z 18 wymaganych nie posiadał przeszkolenia w ww. zakresie (GW i ZG),
- rozpoznania minersko-pirotechnicznego prowadzone przez Straż Graniczną, Policję, Służbę Ochrony Państwa – żaden ratownik z dziewięciu wymaganych nie posiadał przeszkolenia w ww. zakresie (GW);

(akta kontroli str. 402-416)

Zastępca Komendanta wyjaśniając przyczyny braku wymaganych kwalifikacji przez ratowników należących do ww. grup, wskazał, że przy kierowaniu strażaków na szkolenie poszczególne komendy kierują się przede wszystkim względami organizacyjnymi, kadrowymi oraz finansowymi. Ponadto wyjaśnił, że *Proces dążenia do wyszkolenia wszystkich członków SGR do minimów określonych w Zasadach jest długotrwały. W związku z częściową zmianą tych wymagań (np. wejście w życie w 2022 r. nowych Zasad organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w ksrg) oraz ze znacznymi zmianami kadrowymi w PSP koniecznym było rozłożenie cyklu szkolenia specjalistycznego na kolejne lata. (...) Przy kierowaniu strażaka na szkolenie komendy biorą pod uwagę wiele czynników: finansowe, organizacyjne, kadrowe, np., że dana osoba wymaga ukończenia kilku szkoleń, niekiedy długotrwałych, które odbywają się w czasie pracy. Uwzględnia się również potencjalne, realne prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych zagrożeń, dlatego w pierwszej kolejności kieruje się strażaków na elementarne szkolenia specjalistyczne: chem-eko, ADR (transport towarów niebezpiecznych), a następnie CBRNE czy radiologiczne. Po analizie możliwości finansowych, kadrowych, osobowych oraz w celu zapewnienia gotowości bojowej JRG na bazie której zbudowana jest SGR Komendant (po konsultacjach z dowódcą SGR) podjął decyzję o rozłożeniu fazy dążenia do zapewnienia pełnego wyszkolenia członków grupy na okres 2-3 lat. Zaznaczył, że braki w wyszkoleniu nie przełożyły się na zapewnienie gotowości operacyjnej oraz prawidłowość realizowanych zadań.*

Ponadto odnosząc się do szkoleń w zakresie:

- konstrukcji cystern drogowych wyjaśnił: *Wg Zasad organizacji ratownictwa chemiczno-ekologicznego obowiązujących w latach 2012-2021 „Szkolenie w zakresie konstrukcji cystern drogowych i kolejowych oraz ich awaryjnego rozładunku” nie było wymagane wprost. Tematyka przedmiotowego szkolenia była zawarta (w pewnym zakresie) w obowiązującym ówczesnie „Szkoleniu dot. transportu towarów niebezpiecznych” W roku 2021 weszły w życie nowe „Zasady organizacji rat-chem”, w których wprowadzono wymóg posiadania przedmiotowego szkolenia. Do dnia dzisiejszego nie opracowano w Komendzie Głównej jego programu oraz żadna z instytucji/firm nie realizuje takowego szkolenia. Na krajowej odprawie dowódców SGRów oraz koordynatorów wojewódzkich i krajowego, która odbyła się w dniach 6-7 czerwca 2024 r. w Strzeczku k. Gdańska przekazano wstępny „projekt” Programu szkolenia w tym zakresie oraz przeprowadzono wstępne, pilotażowe zajęcia, jednak nie zakończyły się one wydaniem zaświadczenia(...).;*

- rozpoznania minersko-pirotechnicznego, wyjaśnił: *Brak przeszkolenia minersko-pirotechnicznego jest efektem, tego, że to nowe, wymagane zasadami organizacji*

szkolenie. W związku z tym, że podczas działań ratowniczych, zgodnie z obowiązującą w województwie lubuskim siatką bezpieczeństwa, odpowiedzialnymi służbami w zakresie działań z ujawnieniem niewypałów, niewybuchów, działań związanych z podłożeniem materiału lub urządzenia wybuchowego, działań związanych z terroryzmem, bioterroryzmem, pirotechniką, wiodącymi służbami są Policja bądź wojsko, a PSP jest tylko służbą współdziałającą, zaplanowano przeszkolenie członków SGR w przedmiotowym zakresie w kolejnych cyklach szkoleniowych w miarę posiadanych środków finansowych (szkolenie realizowane przez firmy/instytucje zewnętrzne, spoza PSP).

(akta kontroli str. 550-551)

LKW PSP realizował doskonalenie zawodowe strażaków wchodzących w skład poszczególnych SGR m.in. poprzez organizację/zatwierdzenie:

- pięciu ćwiczeń ratowniczych – więcej w: *obszarze czwartym, punkt 4 niniejszego wystąpienia pokaźniejszego*;
- czterech szkoleń, w których wzięły udział sześć SGR. Obejmowały one np. prowadzenie działań ratowniczych z wykorzystaniem rotatora, współdziałanie grup specjalistycznych podczas działań ratowniczych w katastrofie budowlanej z zagrożeniem radiacyjnym, w ramach których zrealizowano odprawy szkoleniowe;
- trzech odpraw służbowych;
- planów doskonalenia sporządzonych przez dowódców grup, w ramach których zrealizowano 584 ćwiczenia (371 w 2023 r. i 213 w I poł. 2024 r.).

(akta kontroli str. 304-338, 386)

4. W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2024 r.) LKW PSP zorganizował pięć ćwiczeń ratowniczych, w których brało udział siedem grup: SGRW-N „Centrum” i „Południe”, SGRT, SGRChem-Eko ZG i GW, SGPR, SGRW ZG. Jedno z ćwiczeń zostało zorganizowane na rozkaz nr 10 Komendanta Głównego PSP z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie organizacji krajowych ćwiczeń ratowniczych „Lubuskie Żywioty 2023”²⁵. Tematem/celem ćwiczeń było m.in.:

- koordynacja działań ratowniczych z wykorzystaniem grup specjalistycznych przy ewakuacji osób poszkodowanych, uwięzionych podczas działań na gruzowisku przy wystąpieniu zagrożenia chemiczno-ekologicznego²⁶;
- ustalenie stopnia przygotowania sił i środków COO ksrg do zwalczania zdarzeń długotrwałych i o dużych rozmiarach, powstałych w wyniku katastrofy w ruchu lądowym, wymagających udziału SGR.

SGRW GW, która nie brała udziału w ćwiczeniach zorganizowanych w okresie objętym kontrolą przez LKW PSP, uczestniczyła w ćwiczeniach wojewódzkich w 2022 r.

(akta kontroli str. 320-338, 377-383)

W ww. okresie grupy uczestniczyły łącznie w 47 ćwiczeniach zorganizowanych przez LKW PSP oraz inne podmioty.

(akta kontroli str. 320-328)

Z ćwiczeń sporządzono analizy, w tym dwie dotyczące pojedynczych ćwiczeń i jedną zbiorczą. Jedna dotyczyła zorganizowanych ćwiczeń krajowych „Lubuskie Żywioty

²⁵ Ćwiczenia zorganizowano przy udziale sił i środków ksrg, w tym z centralnego odwodu operacyjnego z województwa: lubuskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, opolskiego, Szkoły Aspirantów Straży Pożarnej w Poznaniu.

²⁶ Ćwiczenia z 2024 r.

2023", kolejne ćwiczeń, które odbyły się na poligonie wojskowym w 2024 r. Ze wszystkich zorganizowanych ćwiczeń w 2023 r. sporządzono analizę roczną.

W każdej analizie sformułowano wnioski, które m.in. obejmowały: sposób zorganizowania ćwiczeń na etapie sporządzania scenariusza, kierowanie działaniami, współpracę z podmiotami biorącymi udział w ćwiczeniach (ćwiczenia „Lubuskie Żywioty 2023”).

(akta kontroli str. 339-376, 588-601)

Wnioski z analiz omawiano na odprawach organizowanych co najmniej dwa razy do roku z komendantami powiatowymi/miejskimi, dowódcami (lub ich zastępcami) JRG, koordynatorami, funkcjonariuszami pionu operacyjnego Komendy.

(akta kontroli str. 386)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników

Opis
stanu faktycznego

1. Zgodnie z § 4 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej²⁷ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wyposażenia*), w grudniu 2020 r. oraz czerwcu 2024 r. Komendant opracował tabelę wyposażenia w sprzęt dla województwa, tj. zestawienie należnych pojazdów ratowniczo-gaśniczych i specjalnych oraz sprzętu i środków technicznych. Ich ustalenie nastąpiło w uzgodnieniu z Komendantem Głównym PSP.

(akta kontroli str. 453-461)

Nie dokonywano zmian w tabeli wyposażenia uzgodnionej w grudniu 2020 r.

(akta kontroli str. 457)

Przed opracowaniem tabeli wyposażenia dla województwa, Komendant uzgodnił z komendantami powiatowymi/miejskimi tabele wyposażenia komend miejskich/powiatowych.

(akta kontroli str. 462-466)

2. Czynności kontrolne obejmujące sprawdzenie ukompletowania i wyposażenia ośmiu SGR z terenu województwa wykazało m.in., że w sześciu grupach wystąpiły niedobory w wyposażeniu. I tak, w:

- SGRW ZG – stwierdzono brak 26 na 90 pozycji wyposażenia²⁸;
- SGRChem-Eko ZG – brak 9 na 111 pozycji wyposażenia²⁹;
- SGPR – brak 16 na 227 pozycji wyposażenia³⁰;
- SGRT – brak 5 na 122 pozycji wyposażenia³¹;

²⁷ Dz. U. poz. 1793, ze zm.

²⁸ Na podstawie normatywu wyposażenia określonego w Wytycznych KG PSP: "Zestawienie i minimalny normatyw wyposażenia w sprzęt, pojazdy i środki techniczne do ratownictwa wysokościowego w zakresie specjalistycznym" - zał. nr 5 do "Zasad organizacji ratownictwa wysokościowego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym" (KG PSP, Warszawa, wrzesień 2020).

²⁹ Na podstawie normatywu wyposażenia określonego w Wytycznych KG PSP: "Minimalne wymagania sprzętowe SGRChem dla poziomów gotowości A i B" - zał. nr 3 do "Zasad organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym" (KG PSP, Warszawa, listopad 2021).

³⁰ Na podstawie normatywu wyposażenia określonego w Wytycznych KG PSP: "Zestawienie minimalnego wyposażenia w sprzęt, pojazdy i środki techniczne do działań poszukiwawczo-ratowniczych w zakresie specjalistycznych czynności ratowniczych" - zał. nr 7 do "Zasad organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym" (KG PSP, Warszawa, kwiecień 2023 r.).

³¹ Na podstawie normatywu wyposażenia określonego w Wytycznych KG PSP: "Wyposażenie minimalne do

- SGRChem-Eko GW – brak 2 na 111 pozycji wyposażenia;
- SGRW GW – brak 2 na 90 pozycji wyposażenia.

W dwóch grupach – obu wodno-nurkowych nie stwierdzono żadnych braków w wyposażeniu i ukompletowaniu³². SGRW-N „Południe” posiadała dodatkowo sprzęt, który nie był wymieniony w normatywie wyposażenia (sonar ręczny i dwa drony podwodne).

(akta kontroli str. 467-518)

Zastępca Komendanta odnosząc się do stwierdzonych braków w wyposażeniu wyjaśnił: *Braki opisane w tabelach wyposażenia poszczególnych SGR zorganizowanych na bazie sił i środków PSP z terenu województwa lubuskiego wykazały nieznaczne niedobory sprzętowe poszczególnych SGR. Częściowo niedobory dotyczą wyposażenia SGR, częściowo uzbrojenia osobistego poszczególnych członków grup. Braki sprzętowe nie wpływają wprost na poziom gotowości grupy. Brakujący osprzęt zastępowany jest innymi urządzeniami specjalistycznymi będącymi na wyposażeniu jednostek organizacyjnych PSP województwa lubuskiego. Braki dotyczące uzbrojenia osobistego lub środków ochrony osobistej zastępowane są przez pozostałe umundurowanie bojowe (nie wprost przypisane do danej specjalizacji SGR) spełniające wymogi bezpieczeństwa. Część sprzętu „nie musi” stanowić indywidualnego uzbrojenia członka grupy (sprzęt używany przez kilka osób), dlatego w celu ograniczenia kosztów, na pojazdach ratowniczych znajduje się ilość sprzętu adekwatna do liczby osób biorących udział w działaniu (wynikającej z gotowości grupy) a nie w ilości wskazanej dla każdego członka SGR. Wykazane niedobory w wyposażeniu nie powodowały obniżenia gotowości poszczególnych SGR i nie uniemożliwiały prowadzenia działań ratowniczych.*

(akta kontroli str. 558)

Odnosząc się do sposobu analizowania kompletności wyposażenia SGR, wyjaśnił: *Stan wyposażenia w kwestiach pojazdów i sprzętu specjalistycznego przekazywany jest do KG PSP na kilka sposobów: na bieżąco za pośrednictwem SWD (gotowość bojowa odwołów operacyjnych, w tym SGR), podczas spotkań koordynatorów i dowódców SGR, podczas uzgadniania, modyfikowania oraz prac sprawozdawczych wydziału logistyki w zakresie normatywu wyposażenia komend i JRG, w tym SGR w pojazdy i sprzęt. Informacje o stanie, zarówno wyszkolenia i potrzebach w tym zakresie, jak i wyposażenia i brakach, szczególnie pojazdów i ciężkiego sprzętu, są wymieniane pomiędzy komendami, LKW PSP, a KG PSP wielotorowo, zarówno podczas bezpośrednich spotkań (odpraw, wideokonferencji, ćwiczeń) oraz w procesie planowania i/lub sprawozdawczości realizowanych przez poszczególne pionory organizacyjne.*

(akta kontroli str. 555, 560)

3. W okresie objętym kontrolą:

- LKW PSP nie zwracał się zarówno do KG PSP, jak i do wojewody lubuskiego o przyznanie dodatkowych środków finansowych na funkcjonowanie SGR;
- nie dokonywano w Komendzie zakupów wojewódzkich związanych z funkcjonowaniem SGR.

ratownictwa technicznego w zakresie specjalistycznych czynności ratowniczych" - zał. nr 4 do "Zasad organizacji ratownictwa technicznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym" (KG PSP, Warszawa, październik 2021).

³² Na podstawie normatywu wyposażenia określonego w Wytycznych KG PSP "Zestawienie i minimalny normatyw wyposażenia w sprzęt, pojazdy i środki techniczne do ratownictwa wodnego w zakresie specjalistycznych czynności ratowniczych." - zał. nr 6 do "Zasad organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym" (KG PSP, Warszawa, grudzień 2020).

W okresie objętym kontrolą³³ (w 2023 r.) cztery SGR³⁴ otrzymały dodatkowe wyposażenie sfinansowane m.in. z rezerw celowych, środków europejskich, w łącznej wysokości 1 982,13 tys. zł, w tym na:

- sprzęt analityczny wykorzystujący metodę IMS³⁵, FTIR³⁶, Ramana³⁷ dla SGRChem-Eko GW sfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (dalej: *POLiŚ*): 908,5 tys. zł – wartość zadania, z czego: 772,3 tys. zł środki europejskie, 136,3 tys. zł środki z budżetu państwa;
- namiot 10-osobowy z osprzętem dla SGRW GW sfinansowany w ramach *POLiŚ*: 79,7 tys. zł – wartość zadania, z czego: 79,7 tys. zł – środki europejskie;
- dwie łodzie z silnikiem, przyczepą i wyposażeniem dla SGRW-N „Południe” sfinansowane w ramach rezerwy celowej w wysokości 565,2 tys. zł;
- spektrometr umożliwiający identyfikację substancji niebezpiecznych (dla SGRChem-Eko ZG) i zestaw do ratownictwa chemiczno-ekologicznego składający się m.in. z jednego zestawu ubrań chemicznych, półmasek, rękawic, kasków, noszy, najaśnicy, taśm ostrzegawczych, wskaźników, kamery termowizyjnej, światła chemicznego, zestawu komputerowego (dla SGRChem-Eko GW): 428,7 tys. zł – łączna wartość, z czego 209,9 tys. zł – środki z WFOŚiGW³⁸, 210,6 tys. zł środki z Funduszu Wsparcia, 150,03 zł środki własne KM PSP w Gorzowie Wlkp.

(akta kontroli str. 73-74)

W 2023 r. LKW dofinansował kwotą 60 tys. zł organizację ćwiczeń pn. „Lubuskie Żywioły 2023 r.”

(akta kontroli str. 73-74)

4. Częścią wojewódzkiego batalionu COO był pluton logistyczny „Gorzów”³⁹, w skład którego wchodziły trzy sekcje:

- materiałowo-techniczna dysponująca przyczepką ze zbiornikiem na paliwo⁴⁰, której zadaniem było zaopatrzenie w materiały pędne, eksploatacyjne oraz środki gaśnicze i neutralizatory;
- obozowiskowa dysponująca kontenerem kwatermistrzowskim oraz sanitarnym, którego wyposażenie zgodnie z założeniami miało umożliwić zorganizowanie bazy noclegowej dla 50 ratowników;
- żywieniowa dysponująca wyżywieniem dla 50 ratowników przez 36 godzin.

Pluton dysponował samochodem gaśniczym wraz z przyczepą prądotwórczą.

(akta kontroli str. 263-267, 273)

Na potrzeby długotrwałych działań ratowniczo-gaśniczych oraz ćwiczeń oddziałów i pododdziałów zgodnie rozkazem utworzono w Komendzie specjalne zapasy żywności w ilości zapewniającej wyżywienie dla minimum 50 ratowników, prowadzących działania ratownicze przez okres 36 godzin. W rozkazie założono, że komendanci powiatowi i miejscy PSP dla sił i środków wchodzących w skład wojewódzkiego batalionu z terenu własnego powiatu mają posiadać zapasy

³³ Stan na 30 czerwca 2024 r.

³⁴ SGR: Chem-Eko GW i ZG, SGRW, SGRW-N „Południe”.

³⁵ Technologia IMS czyli spektrometria ruchliwości jonów.

³⁶ Technologia do badania struktury poszczególnych cząsteczek oraz składu mieszanin cząsteczkowych.

³⁷ Technologia pozwalająca na analizę przy użyciu światła do wywołania ruchu molekularnego.

³⁸ Środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

³⁹ Jednym z 13 oddziałów.

⁴⁰ 400 litrów ON.

zapewniające możliwość prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych przez okres 36 godzin.

(akta kontroli str. 146, 265)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej

Opis stanu
faktycznego

1. Komenda codziennie monitorowała gotowość operacyjną poszczególnych SGR. Do godziny 9.00 do stanowiska kierowania LKW PSP (dalej: SK KW) poszczególne komendy powiatowe i miejskie, w których utworzono SGR, przekazywały informacje w formie tabel o poziomie gotowości operacyjnej grupy i przyczynach jej obniżenia. Po dokonaniu w Komendzie weryfikacji i sprawdzeniu poprawności takiej informacji, tabelę zbiorczą obejmującą nominalny i faktyczny poziom gotowości (i przyczyny obniżające gotowość) wszystkich SGR, przesyłano, do godziny 10.00 do KG PSP (do stanowiska kierowania). W korespondencji zwrotnej, Komenda Główna przesyłała tabelę gotowości opracowaną dla całego kraju, w której uwzględniono obniżenie gotowości lub wyłączenie danej grupy.

W sytuacji braku możliwości realizacji zadań przez jedną z SGR, jej obszar chroniony pokrywany był przez pozostałe sąsiadujące SGR z terenu województwa lubuskiego lub województw sąsiednich.

(akta kontroli str. 252-262, 562, 564)

Komendant odnosząc się do analizowania stanu gotowości operacyjnej SGR wyjaśnił: *LKW PSP prowadzi bieżącą analizę gotowości SGR. Wynik analizy potwierdza czasowe obniżenie gotowości SGR spowodowane brakami kadrowymi.*

(akta kontroli str. 564)

2. Analiza gotowości operacyjnej wszystkich ośmiu SGR przeprowadzona na podstawie 90 dni⁴¹ wykazała m.in. że:

- w przypadku trzech SGR nie wystąpił ani jeden przypadek (dzień) obniżonej gotowości⁴²;
- najczęściej obniżona gotowość wystąpiła w SGRW ZG – w 42 dniach z ABS do AB (46,7%). Przyczyną większości przypadków obniżonej gotowości był brak od 1 stycznia 2024 r. odpowiedniej liczby (dwóch) przeszkolonych ratowników śmigłowcowych;
- w pozostałych czterech grupach obniżona gotowość lub wyłączenie grupy wahało się między 4 a 17 dniami;
- w przypadku trzech SGR, wystąpiły dni - od 2 do 11, w których grupa była wyłączona, z czego najczęściej SGRW GW – przez 11 dni (12,2%), SGRT Świebodzin – przez 5 dni (5,6%) i SGRW-N „Centrum” – przez 2 dni (2,2%). Przyczyną wyłączenia w grup był: - brak w danym dniu odpowiedniej liczby ratowników lub dowódcy grupy – SGRW GW i SGRW-N „Centrum”, oraz przyczyna techniczna⁴³ - SGRT.

(akta kontroli str. 249-261)

⁴¹ Kontrolą objęto pierwszych pięć dni każdego miesiąca okresu objętego kontrolą (od 1.01.2023 r. do 06.2024 r.), tj. łącznie 90 dni.

⁴² SGRW-N „Południe”, SGRChem-Eko GW, Chem-Eko ZG.

⁴³ Wycofano rotator z uwagi na konieczność regeneracji podpór.

Komendant odnosząc się do stwierdzonych przypadków obniżonej gotowości lub wyłączenia grup i podejmowania w związku z tym środków zaradczych wyjaśnił:

a) odnosząc się do przypadków dotyczących SGRW ZG wskazał na:

Trudności ze zorganizowaniem dla ratowników wysokościowych o kwalifikacjach ratownika śmigłowcowego ksrg szkolenia (ćwiczenia lub działania w locie z użyciem śmigłowca) wymaganego do utrzymania gotowości bojowej. Do 2020 roku KW PSP prowadziła współpracę z 3 Skrzydłem Lotnictwa Transportowego Wojska Polskiego ze Świdwina. Dzięki tej współpracy ratownicy SGRW mieli możliwość prowadzenia szkoleń i ćwiczeń z wykorzystaniem statków powietrznych (śmigłowca Sokół W-3A). W 2021 roku z wielu niezależnych od LKW PSP przyczyn takich jak: Covid19, zmiany dowództwa 3SLT w Świdwinie, zmiany zasad bezpieczeństwa użytkowania statków powietrznych przez ratowników spoza MON, współpraca nie umożliwiała realizacji wspólnych ćwiczeń (dokonywania nalotów) koniecznych do utrzymania gotowości bojowej ratowników śmigłowcowych. Potrzeby szkoleniowe SGRW są przekazywane do KG PSP, która organizuje szkolenia i ćwiczenia ww. zakresie. Jednakże ilość szkoleń (w 2023 r. - 1 kurs) oraz przydzielonych miejsc (w 2023 r. - 3 miejsca) jest niewystarczająca, aby utrzymać gotowość SGRW poziomu BS.

Obecnie prowadzone są rozmowy z KW Policji w Gorzowie Wlkp., którego Samodzielny Pododdział Kontrterrorystyczny prowadzi szkolenia i ćwiczenia dla funkcjonariuszy Policji w użyciu statków powietrznych (śmigłowiec Black Hawk). Rozmowy mają na celu przygotowanie i przeprowadzenie wspólnych ćwiczeń z zakresu ratownictwa wysokościowego. Wstępnie szkolenie planowane jest na III kw. 2024 lub pierwszą połowę 2025 r. Organizacja szkolenia pozwoli zrealizować ćwiczenia w celu utrzymania odpowiedniej gotowości bojowej ratowników SGRW.

b) wobec pozostałych przypadków obniżenia gotowości SGR stwierdził:

LKW PSP prowadzi bieżący monitoring gotowości SGR. Na gotowość SGR wpływa przede wszystkim poziom wyszkolenia i dostępność odpowiednio wyszkolonych ratowników SGR. Ze względu na fluktuację kadr, występujące niedobory kadrowe oraz absencje chorobowe nie zawsze możliwe jest utrzymanie założonej gotowości poszczególnych SGR. KW PSP monitoruje poziom wyszkolenia oraz kieruje ratowników na specjalistyczne szkolenia, jednakże złożoność procesu szkolenia, czas szkolenia (niekiedy kilkanaście miesięcy), ograniczona ilość miejsc na szkoleniach centralnych nie pozwala na bieżące uzupełnianie kwalifikacji ratowników.

(akta kontroli str. 562-564)

3. W okresie objętym kontrolą grupy brały udział łącznie w 73 działaniach ratowniczych, w tym w 53 w 2023 r. i 20 w 2024 r. (do 30.06). Najczęściej w działaniach ratowniczych uczestniczyły grupy:

- SGRChem-Eko: łącznie w 50 działaniach⁴⁴ (68,5% wszystkich działań);
- SGRW-N: łącznie w 18 działaniach⁴⁵ (24,7%);
- SGRW: łącznie w pięciu działaniach⁴⁶ (6,8%).

SGPR i SGRT nie uczestniczyły w działaniach ratowniczych.

(akta kontroli str. 135-140)

Poza jednym przypadkiem (poszukiwania w rzece osoby zaginionej przez SGRW-N „Południe”), grupy prowadziły działania na własnym obszarze chronionym.

(akta kontroli str. 135-140)

⁴⁴ Z czego w: 2023 r. – 35 działaniach, 2024 r. (do 30.06) – 15. SGRChem-Eko ZG uczestniczyła łącznie w 22 działaniach, SGRChem-Eko GW w 28.

⁴⁵ Z czego w: 2023 r. – 17 działaniach, 2024 r. (do 30.06) – jednym działaniem. SGRW-N „Centrum” uczestniczyła łącznie w 10 działaniach, SGRW-N „Południe” w ośmiu.

⁴⁶ Z czego w: 2023 r. w jednym działaniu (SGRW ZG), w 2024 r. (do 30.06) w czterech działaniach (SGRW GW).

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

5. Sprawowanie przez komendanta miejskiego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR na terenie powiatu

Opis stanu faktycznego

1. Rozkazem z dnia 17 stycznia 2024 r.⁴⁷ LKW PSP powołał zespół inspekcyjny do przeprowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej jednostek organizacyjnych oraz związków taktycznych na terenie województwa lubuskiego, określił zasady prowadzenia inspekcji, w tym m.in. formę dokumentowania czynności, obowiązki podmiotu poddanego inspekcji oraz zakres inspekcji obejmujący ćwiczenia praktyczne mające na celu sprawdzenie w JRG poziomu przygotowania ratowników i dowódców oraz pojazdów i sprzętu ratowniczego do realizowania działań ratowniczych.

(akta kontroli str. 526-533)

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono osiem inspekcji gotowości operacyjnej, które objęły pięć grup⁴⁸. Trzy SGR: Chem-Eko GW, dwie SGRW GW i ZG były objęte inspekcją w 2022 r. Według wyjaśnień Komendanta ich kontrola zostanie przeprowadzona w drugim półroczu 2024 r.⁴⁹

Zakres każdej z inspekcji obejmował m.in. sprawdzenie gotowości ratowników do prowadzenia działań ratowniczych; stan samochodów i sprzętu; praktyczne umiejętności grupy w ramach ćwiczenia. W ich wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano wniosków i zaleceń.

(akta kontroli str. 524-525, 536, 564-565)

2. W okresie objętym kontrolą Komendant sporządził jedną analizę działań ratowniczych. Dotyczyła ona pożaru hali magazynowej z odpadami chemicznymi w Przylepie. Analiza zawierała elementy określone w załączniku nr 12 rozporządzenia w sprawie ksrg, w tym oceny i wnioski, z którymi (jak i całą analizą) zapoznano wszystkie komendy powiatowe/miejskie. Zdarzenie to było omawiane na dwóch wojewódzkich odprawach – w grudniu 2023 r. i czerwcu 2024 r.

(akta kontroli str. 540, 549)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

⁴⁷ Nr 1/2024 w sprawie powołania zespołu kontrolnego Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP do przeprowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej jednostek organizacyjnych PSP województwa lubuskiego oraz związków taktycznych Wojewódzkiego Batalionu COO Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP na terenie województwa lubuskiego. Wcześniej rozkaz nr 15/2023 z 14 kwietnia 2023 r.

⁴⁸ SGRW-N „Centrum” i „Południe”, SGR Chem-Eko ZG - po dwie kontrole; SGRT i SGPR po jednej kontroli.

⁴⁹ Zgodnie z zasadami planowania i sprawozdawczości prowadzonych inspekcji gotowości operacyjnej (z 29 czerwca 2020 r.).

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, dnia 29 sierpnia 2024 r.

kontroler

Anna Tronowicz
gł. specjalistka k.p.

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. wicedyrektor

Mariusz Kniat

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*